

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Люботинського міського суду Харківської області
12.12.2024

Харків, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» 12.12.2024 здійснено відвідування Люботинського міського суду Харківської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – керівник групи НПМ;

Цвеліх Максим Павлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Деркач Діана Віталіївна, представник громадської організації;

Ісянов Антон Русланович, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вулиця Почаївська, будинок 10, місто Люботин, Харківська область, 62433.

Голова суду – Малихін Олексій Олексійович, керівник апарату суду – Калиненко Маргарита Євгенівна.

Суд розташований у двох будівлях «А-1» та «Б-1». Зазначені будівлі перебувають на балансі територіального управління Державної судової адміністрації України у Харківській області.

Для здійснення правосуддя в суді облаштовано 4 зали для засідань, 2 з них для розгляду кримінальних справ.

У будівлі «А-1» облаштовано один зал судового засідання для розгляду кримінальних справ, наявний ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до зали судових засідань. Конвоювання здійснюється закритим для сторонніх осіб маршрутом.

У конвойній кімнаті наявний пульт централізованого відеонагляду, та встановлено переговорний пристрій із залом судового засідання.

Стан камери для тримання обвинувачених (підсудних) задовільний, у камері наявна примусова вентиляція.

У залі судового засідання встановлено загородження з полірезованого скла для тримання обвинувачених (підсудних).

Вхідна група будівлі суду обладнана пандусом та кнопкою виклику (фото – 1).

Наявний окремий під'їзд до будівлі «А-1» з частково огороженим майданчиком для заїзду спеціального автотранспорту та висадки обвинувачених.

У будівлі «Б-1» облаштовано один зал судового засідання для розгляду кримінальних справ. У залі судового засідання встановлено загородження з полірезованого скла для тримання обвинувачених (підсудних) (фото – 2).

Окремий санвузол для обвинувачених (підсудних) та засуджених облаштований в приміщенні конвойній кімнаті.

У конвойній кімнаті встановлено переговорний пристрій із залом судового засідання.

Наявний окремий під'їзд до будівлі «Б-1» з частково огороженим майданчиком для заїзду спеціального автотранспорту та висадки обвинувачених.

За інформацію адміністрації суду, правосуддя здійснюють 3 судді, із 3 передбачених за штатом.

Охорона приміщень суду здійснюється Територіальним управлінням Служби судової охорони Харківської області.

Під час відвідування групою НПМ вивчено службову документацію, оглянуто приміщення суду щодо відповідності вимогам законодавства України та міжнародних стандартів. У приміщеннях суду в наявності інформаційні стенди на яких розміщено графік прийому громадян, правила та обов'язки учасників судових процесів.

Під час відвідування у суді не було осіб, які відносяться до категорії підсудних (засуджених).

Попереднє відвідування групою НПМ здійснено 23.08.2023.

За результатами попереднього відвідування виявлено порушення та недоліки:

кількість камер для тримання підсудних (засуджених) не відповідає вимогам роздільного тримання;

загальна площа камер, де утримуються обвинувачені (підсудні) та засуджені особи складає 2,8 м², що є порушенням норми площі для однієї утримуваної особи яка повинна становити 4 м²;

у приміщенні для конвою відсутні: оглядове віконце на вхідних дверях приміщення, металева шафа для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів;

у приміщеннях суду «А-1» та «Б-1» не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

санітарний вузол у приміщенні суду «А-1» не пристосований для користування, санвузол для персоналу, відвідувачів суду, обвинувачених (підсудних) та засуджених облаштований на подвір'ї конвойного майданчику, та знаходиться в аварійному стані; маломобільні групи населення не мають можливості потрапити до санітарної кімнати; доступ для маломобільних груп населення на другий поверх суду обмежено через відсутність пандусу або іншого підйомного механізму;

вхідна група будівлі суду не обладнана відповідною конструкцією для маломобільних груп населення (пандусом);

тимчасове укриття у будівлях суду «А-1» та «Б-1» не облаштовано;

заїзди конвойного автомобіля для посадки (висадки) підсудних (засуджених) здійснюється через внутрішні двори, які не обладнано огорожею. бокси для заїзду спеціального конвойного автомобіля відсутні;

у приміщенні суду «А-1» та «Б-1» відсутня система засобів зв'язку та сигналізації про небезпеку;

в приміщеннях суду «А-1» та «Б-1» зали судових засідань для розгляду кримінальних справ та камери для підсудних (засуджених) не обладнано бактерицидними опромінювачами;

у конвойному приміщенні будівлі «Б-1» відсутній спеціальний санітарний вузол для підсудних (засуджених);

в приміщенні для конвою відсутня аптечка для надання домедичної допомоги підсудним (засудженим);

в приміщенні будівлі суду «Б-1» не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від службового входу суду до зали судових засідань;

у конвойному приміщенні будівлі «Б-1» наявна одна 2 секційна камера, де утримуються підсудні (засуджені), загальна площа камери складає 2,8 м².

Головою суду вживалися заходи щодо усунення порушень та недоліків за результатами попереднього відвідування (листи від 28.09.2023 № 01-31/ЕП-193/2023; від 05.02.2024 №№ 01-31/ЕП-39/2024, 01-31/ЕП-41/2024; від 07.02.2024 № 01-31/ЕП-42/2024; від 05.12.2024 № 01-31/ЕП-13/2024-К до Територіального управління Державної судової адміністрації України в Харківській області), проте відповідей від Територіального управління Державної судової адміністрації України в Харківській області не надходило.

Однак, варто зазначити і позитивні факти виконання пропозицій:

обладнано санітарний вузол у приміщенні суду «А-1» для персоналу, відвідувачів суду та осіб з інвалідністю та маломобільних групи населення;

вхідна група будівлі суду обладнана відповідною конструкцією для маломобільних груп населення (пандусом) (фото – 1);

в суді в наявності переносний бактерицидний опромінювач (фото – 3);

у конвойному приміщенні будівлі «Б-1» облаштовано спеціальний санітарний вузол для підсудних (засуджених);

добудовано сходи до конвойного приміщення будівлі «Б-1» (фото – 4);

облаштовано паркувальне місце для осіб з інвалідністю.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 48 Конституції України)

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН Суди) та пункту 10

Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція з організації конвоювання) де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер. Натомість в суді в наявності лише дві камери, що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

2. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції з організації конвоювання будівлі суду «А-1» та «Б-1» не обладнано боксами для заїзду спеціального автотранспорту варті для посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), або огороженими стоянками для спеціального автотранспорту варті біля зовнішніх спеціальних входів (фото – 5).

3. У порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції з організації конвоювання маршрут конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) від камери до залу судових засідань будівлі суду «Б-1» не ізольований, конвоювання здійснюється доступним для сторонніх осіб коридором.

Також у порушення зазначеного пункту, в коридорі, по якому здійснюється конвоювання підсудних відсутні кнопки звукової сигналізації.

4. У порушення вимог пункту 7.1.4 ДБН Суди та пункту 15 Інструкції з організації конвоювання в приміщенні варті (начальника варті) будівлі суду «Б-1» відсутні: пульт централізованого відеонагляду, концентратори та кінцеві пристрої охоронної та тривожної сигналізації.

Слід зазначити, що Головою суду вживалися заходи щодо необхідності встановлення в конвойній кімнаті пульта централізованого відеонагляду (лист від 07.12.2024 № 01-31/ЕП-42/2024), проте жодних дієвих заходів Територіальним управлінням Державної судової адміністрації України в Харківській області не вжито.

5. У порушення вимог пункту 6.5.3 ДБН Суди та пункту 12 Інструкції з організації конвоювання у приміщеннях варті відсутні металеві шафи, що замикаються на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камери, спеціальних засобів та службових документів, відсутні шафи для посуду

і продуктів харчування.

6. У порушення пунктів 6.5.2, 9.9 ДБН Суди в приміщенні будівлі суду «А-1» спеціальний санвузол для обвинувачуваних, підсудних (засуджених) облаштовано на підвір'ї та не пристосований для користування – потребує капітального ремонту.

Слід зазначити, що Головою суду вживалися заходи щодо необхідності проведення капітального ремонту санвузла (лист від 05.12.2024 № 01-31/ЕП-13/2024-К), проте жодних дієвих заходів Територіальним управлінням Державної судової адміністрації України в Харківській області вжито не було.

7. У порушенні статті 32 Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

8. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди будівлі суду «А-1» та «Б-1» не обладнані кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист. За інформацією керівника апарату суду спілкування адвокатів з обвинуваченими, підсудними (засудженими) відбуваються в залах судових засідань або в камерах для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може порушувати принцип конфіденційності зустрічей.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поведіння.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю) та маломобільних груп населення.

9. В порушення вимог пункту 5.7 ДБН Суди у будівлі «Б-1» не створено

умови для забезпечення участі у судових засіданнях осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. Вхідна група будівлі суду не обладнана відповідною конструкцією для маломобільних груп населення (пандусом) (фото – 6).

Інші порушення.

10. Також групою НПМ встановлено, що в аптечці в приміщенні суду наявні лікарські засоби, термін придатності яких закінчився.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Територіальному управлінню Державній судовій адміністрації України в Харківській області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

1.1. Встановити в приміщенні варті (начальника варті) будівлі суду «Б-1»: пульт централізованого відеонагляду, концентратори та кінцеві пристрої охоронної та тривожної сигналізації;

1.2. Провести капітальний ремонт спеціального санітарно-гігієнічного приміщення для обвинувачуваних, підсудних (засуджених) будівлі суду «А-1».

2. Люботинському міському суду Харківської області:

2.1. Опрацювати питання щодо реконструкції будівлі Люботинського міського суду Харківської області та обладнання його приміщення у відповідності до вимог ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» і ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення»;

2.2. Забезпечити приміщення варт металевими шафами, що замикаються на замок для зберігання навісних замків, ключів від камери, спеціальних засобів та службових документів та шафами для посуду і продуктів харчування;

2.3. Облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття;

2.4. Вжити заходів реагування щодо недопущення наявності в аптечках суду ліків з простроченим терміном дії;

2.5. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2.6. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

2.7. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

2.8. Обладнати бокси для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або (при

неможливості обладнання боксу) огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варті біля зовнішніх спеціальних входів;

2.9. Забезпечити в будівлі суду «Б-1» ізолюваний маршрут конвоювання від зони заїзду спеціального автотранспорту варті до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ.

До звіту додаються наступні документи та матеріали: фото отримані за результатами відвідування Люботинського міського суду Харківської області на 3 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Андрій БОХВАЛОВ

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

Φοτο 3

Φοτο 4

Φοτο 5

Φοτο 6

